

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

O'ZBEKISTON BANKLARIDA TA'LIM KREDITI

Narzullayeva Zuhra Abdullo qizi

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

Samarqand filiali Bank ishi va auditi ta'lim yo'nalishi,

2-kurs talabasi; +998-99-095-46-71,

Ilmiy rahbar:

"Buxgalteriya hisobi, soliq va moliya" kafedrası

dotsenti v.b., i.f.f.d.

Togayev Salim Sobirovich

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasida ta'lim kreditining joriy etilishi-yurtimizda ta'lim va tarbiya olayotgan, yurtimiz rivoji uchun shaxsiy yordamini ko'rsatish va kelajakda o'zining, hamda, yurtimiz manfaati uchun o'z hissasini qo'shmoqchi bo'lgan talaba yoshlarga kontrakt to'lovlari to'lashlari uchun imkoniyat hisoblanadi. Ta'lim krediti yillik 14 foizdan (Xotin-qizlarga foizsiz) ajratiladi.

Kalit So'zlar: kontrakt bahosi, ta'lim krediti, davlat byudjeti, kredit imtiyozlari, bank daromadi, kredit tashkilotlari.

Barchamizga ma'lumki, o'tgan davrlarda barcha banklarda yuridik va jismoniy shaxslar uchun kredit berish joriy etilgan edi. Bu jarayon yildan-yilga rivojlanib bormoqda. Kreditlarni berish bo'yicha bo'layotgan o'zgarishlar, yangiliklar, yangi qonunlarning qabul qilinganligini-yurtimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy, ijtimoiy islohotlarning tobora ko'payib borayotganligidan bilsa bo'ladi. Chunki, yuridik hamda jismoniy shaxslar banklardan olayotgan kreditlari orqali, katta miqdorda faoliyat yurita oladigan xususiy korxonalar va tashkilotlarni ko'paytirib, ko'p miqdorda daromad olishadi. Yana shunday imkoniyatlarni ko'paytirish maqsadida, talaba yoshlar uchun kredit berish ham joriy etish ko'rib chiqildi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim kreditining joriy etilishi-yurtimizda ta'lim va tarbiya olayotgan talaba yoshlar uchun katta imkoniyat hisoblanadi. 30-iyul kuni Prezident Shavkat Mirziyoyev oliy ta'lim muassasalarida ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishga oid qarorni imzoladi. Unga ko'ra, tijorat banklari Markaziy bankning asosiy stavkasi (14 foiz)da ta'lim krediti ajratadi. Kreditni rasmiylashtirishda talabaning doimiy daromad manbayiga ega oila a'zolari birgalikdagi qarz oluvchi sifatida qatnashishiga ruxsat beriladi. Ta'lim kreditini olishda yuzaga keladigan muammolar bo'yicha har bir bankdan kerakli miqdorda mutaxassislar biriktirilgan.

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

O'zbekiston Respublikasida faoliyat ko'rsatayotgan barcha oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim tashkilotlarida va qo'shma ta'lim dasturlari bo'yicha bakalavr hamda magistraturaning kunduzgi, sirtqi va kechki ta'lim shaklida to'lov-kontrakt asosida tahsil olish uchun O'zbekiston Respublikasi fuqarolariga.

Ta'lim krediti yillik 14 foizdan (Xotin-qizlarga foizsiz) ajratiladi, kreditning asosiy qarzini kredit oluvchi tomonidan ta'lim tashkilotida ta'limning tegishli turi bo'yicha rasmiy o'qish muddati tugagandan so'ng yettinchi oydan boshlab 7 yil davomida qaytariladi.

1-
chizma. Ta'lim

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri"ga kirgan oilalarning farzandlariga ajratiladigan ta'lim krediti bo'yicha garov va kafillik talab etilmaydi.

kreditni
imtiyozlari.

Ta'lim kreditini olishda yuzaga keladigan muammolar bo'yicha har bir bankdan kerakli midorda mutaxassislar biriktirilgan.

2-rasm.Kredit olish jarayoni.

Hukumat qarori bilan, xotin-qizlarga tijorat banklari tomonidan foizsiz ta'lim krediti ajratish tartibi joriy qilingandi. Bunda, talaba va bank o'rtasida ta'lim krediti ajratish to'g'risida shartnoma imzolanadi hamda kredit bo'yicha foiz stavkalari to'liq davlat byudjetidan qoplanadi.

Ta'lim kreditini berish jarayoni quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

- ta'lim kreditini rasmiylashtirgan talabalar o'qish muddati tugagandan so'ng, yettinchi oydan boshlab 7 yil davomida rasmiylashtirilgan kreditning asosiy qarz qismini qaytara boshlaydi.
- kreditni to'lash bo'yicha umumiy tartib-qoidaga rioya qilgan holda amalga oshiriladi.

Imtiyozli ta'lim kreditini rasmiylashtirish uchun quyidagilar zarur:

- imtiyozli ta'lim krediti olish to'g'risidagi tijorat bankiga ariza;
- kredit oluvchining shaxsini tasdiqlovchi hujjati;
- ta'lim muassasasining to'lov-kontrakt shartnomasi.

Quyidagi 12 ta tijorat banki talabalarga foizsiz ta'lim kreditini ajratish bo'yicha Moliya vazirligi bilan bitim tuzgan:

1. Mikrokredit bank;
2. Asaka bank;
3. Agrobank;
4. Xalq banki;
5. Ipoteka bank;

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

6. Qishloq qurilish bank;
7. Turon bank;
8. Orient finans bank;
9. Milliy bank;
10. O'zsanoatqurilishbank;
11. Hamkorbank;
12. Aloqa bank.

Kredit oluvchining tijorat bankidan olgan ta'lim krediti bo'yicha muddati o'tgan foiz qarzdorligi mavjud bo'lsa yoki muntazam ravishda to'lov muddatini o'tkazib kelgan bo'lsa, tijorat banki ta'lim krediti shartnomasida belgilangan tartibda kredit oluvchiga to'lov-kontraktning navbatdagi qismi bo'yicha yoki keyingi yillar uchun ta'lim kreditini ajratishni rad etishi mumkin.

Ta'lim kreditlari bo'yicha tijorat banklarini moliyaviy resurslar bilan ta'minlash uchun Moliya vazirligi huzurida Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi tashkil etiladi. Jamg'armaga Davlat byudjetidan 2021 yilda kamida 1 trln so'm, keyingi yillarda haqiqiy talabdan kelib chiqib mablag'lar ajratiladi. Ta'lim kreditini berishda bank daromadi muhim ahamiyat kasb etadi. Bank daromadidan kelib chiqqan holda, miqdoriy kreditlarni joriy etadi. Jamg'arma mablag'lari hisobiga tijorat banklarining so'rovlariga asosan ularga Markaziy bankning asosiy stavkasida ta'lim krediti ajratish uchun mazkur stavkadan 4 foiz bandga past bo'lgan stavkada resurslar ajratiladi. Markaziy Bankning asosiy stavkasi pasaytirilgan taqdirda, resurs mablag'lari va ta'lim krediti bo'yicha foiz stavkasi mutanosib ravishda pasaytiriladi, oshirilgan taqdirda esa o'zgarishsiz qoladi.

Faqat bu sohada emas, yana boshqa sohalarda ham boshqa turdagi kreditlarni joriy etish, iqtisodiy sohaning rivojlanishiga sababchi bo'ladi deb o'ylayman. Chunki, bu juda katta imkoniyat hisoblanadi. Keyingi rivojlanish davrida bunday yangiliklarni ko'rishimiz mumkin. Buning sababi esa, bank sohasida har yili yangidan yangi qonunlar ishlab chiqib joriy etilmoqda. Masalan, ta'lim krediti ham shu tariqa joriy etilgan edi. Bunday yo'nalishdagi qonunlar qabul qilinganidan so'ng, ko'zlangan natijani berishi ham kerakligi hisobga olinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://xb.uz/uz/page/physical>
2. <https://xb.uz/uz/page/physical>
3. <https://www.gazeta.uz/oz/2021/07/30/credits/>
4. <https://tashabbus.org/>
5. <https://cbu.uz/>
6. <https://lex.uz/docs/5586538>